

**Uchwała Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego
z dnia 11 września 2008 r.**

III UZP 1/08

Przewodniczący Prezes SN Walerian Sanetra, Sędziowie SN: Beata Gudowska, Zbigniew Hajn, Józef Iwulski, Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca, uzasadnienie), Jolanta Strusińska-Żukowska, Romualda Spyt (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, z udziałem prokuratora Prokuratury Krajowej Jana Szewczyka, po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 11 września 2008 r. wniosku Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2008 r. [...] o podjęcie uchwały zawierającej odpowiedź na następujące pytanie prawne:

„Czy stwierdzenie nieważności decyzji o zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej uzasadnia żądanie zwrotu wypłaconej emerytury od żołnierza, któremu po zwolnieniu ze służby przyznano prawo do emerytury ?”

p o d j ą ł uchwałę:

Stwierdzenie nieważności decyzji o zwolnieniu żołnierza z zawodowej służby wojskowej nie powoduje obowiązku zwrotu emerytury wypłaconej po zwolnieniu ze służby (art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, Dz.U. z 1994 r. Nr 10, poz. 36 ze zm.; obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 8, poz. 66).

U z a s a d n i e n i e

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego na podstawie art. 60 § 1 ustawy z 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym wniósł o rozpoznanie przez skład siedmiu sędziów następującego zagadnienia prawnego: „Czy stwierdzenie nieważności decyzji o zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej uzasadnia żądanie zwrotu wypłaconej emerytury od żołnierza, któremu po zwolnieniu ze służby przyznano prawo do emerytury?”

Pytanie wynikło z dostrzeżonej rozbieżności w wykładni ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz.U. z 1994 r. Nr 10, poz. 36 ze zm.; obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 8, poz. 66, - dalej ustawa o z.e.ż.) w dwóch wyrokach Sądu Najwyższego: z 11 października 2007 r. (III UK 53/07) i z 4 grudnia 2007 r. (I UK 144/07). W pierwszym uznano, że stwierdzenie nieważności decyzji o zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej nie uzasadnia żądania zwrotu wypłaconej emerytury wojskowej od żołnierza, któremu po zwolnieniu ze służby przyznano emeryturę. W drugim wyrażono pogląd, że żołnierz, który na skutek stwierdzenia nieważności zwolnienia go z zawodowej służby wojskowej pobrał uposażenie za okres zwolnienia tak jakby w służbie pozostawał, zobowiązany jest do zwrotu pobranego za ten sam okres świadczenia emerytalnego.

Okoliczności faktyczne leżące u podstaw rozstrzygnięcia obu spraw były podobne. Świadczeniobiorca został zwolniony z zawodowej służby wojskowej rozkazem personalnym. Po zwolnieniu ze służby nabył prawo do emerytury i ją pobierał. W wyniku zaskarżenia decyzji o zwolnieniu ze służby została ona uznana za nieważną, co powodowało przywrócenie żołnierza do służby i w praktyce wypłatę uposażenia za cały czas zwolnienia. W ocenie wojskowego organu emerytalnego stwierdzenie nieważności decyzji o zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej wywołuje skutek z mocą wsteczną i reaktywuje stosunek zawodowej służby wojskowej od dnia zwolnienia sprzecznego z prawem, co powoduje, że powstaje obowiązek wypłaty wszystkich świadczeń z tytułu służby. W tym świetle, zdaniem Wojskowego Biura Emerytalnego, wypłacana w tym czasie emerytura wojskowa jest świadczeniem nienależnym.

Zgodnie z ustawą o z.e.ż. żołnierzom zwolnionym z zawodowej służby wojskowej przysługuje z budżetu państwa zaopatrzenie emerytalne z tytułu wysługi lat lub w razie całkowitej niezdolności do służby (art. 1). Emerytura wojskowa przysługuje żołnierzowi, który w dniu zwolnienia posiada 15 lat służby wojskowej (art. 12). Zwrot nienależnie pobranych świadczeń reguluje art. 48 ustawy o z.e.ż., stanowiący, że osoby, które pobierały świadczenia pieniężne pomimo istnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo ograniczenie ich wysokości, są obowiązane do zwrotu nienależnych im świadczeń, jeżeli były pouczone w formie pisemnej przez organ emerytalny o obowiązku zawiadomienia o tych okolicznościach.

Odmienny sposób stosowania prawa w obu wskazanych wyrokach zasadniczo przedstawiał się następująco. W rozstrzygnięciu o braku obowiązku zwrotu emery-

tury (III UK 53/07) wskazano, że nieważność decyzji zwolnienia ze służby nie powoduje absolutnego przywrócenia pierwotnego stanu prawnego. W następstwie wydania decyzji o zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej powstała przesłanka prawa do emerytury wojskowej, określona w art. 1 i 12 ustawy o z.e.ż. Decyzja wywołała skutek w postaci zwolnienia ze służby i doprowadziła, w związku z posiadaniem lat służby, do nabycia emerytury wojskowej. Z kolei od chwili stwierdzenia nieważności decyzji o zwolnieniu ze służby powstała okoliczność powodująca ustanie prawa do emerytury. Nie jest to jednak sytuacja mieszcząca się w art. 48 ustawy o z.e.ż. W okresie pobierania przez świadczeniobiorcę emerytury w obrocie prawnym pozostawała ostateczna, konstytutywna decyzja o zwolnieniu ze służby, której do czasu stwierdzenia jej nieważności przysługiwało domniemanie ważności. Nie zaistniały okoliczności powodujące ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń w związku z czym, pomijając kwestię właściwego pouczenia świadczeniobiorcy, nie można przyjąć, iż świadczenie zostało pobrane nienależnie. W tej sprawie Sąd Najwyższy nie ocenił kwestii, czy Wojskowe Biuro Emerytalne prawidłowo przyjmowało „pełną reaktywację” statusu żołnierza zawodowego w następstwie stwierdzenia nieważności decyzji o zwolnieniu ze służby, obejmującą wypłatę uposażenia za cały czas zwolnienia, jako wykraczającej poza podstawy skargi kasacyjnej, a nawet poza przedmiot sprawy. Ostatecznie przyjął, że w aspekcie regulacji prawnych dotyczących prawa do wojskowego zaopatrzenia emerytalnego nie ma *de lege lata* podstaw do domagania się od świadczeniobiorcy zwrotu pobranej emerytury wojskowej.

W drugim orzeczeniu, o obowiązku zwrotu świadczenia (I UK 144/07), Sąd Najwyższy również stwierdził, że art. 48 ust. 1 ustawy o z.e.ż. nie obejmuje przypadku pobierania emerytury wojskowej na podstawie aktu zwolnienia z zawodowej służby wojskowej, który został unieważniony, powodując w konsekwencji nieprzerwaną ciągłość statusu służby wojskowej. Jednakże w sprawie istotne są jej szczególne okoliczności. Przede wszystkim w związku z restytucją statusu żołnierza odpadła - również od samego początku - podstawa uprawniająca do statusu żołnierza emerytowanego (art. 1 i art. 12 ustawy o z.e.ż.). Problem przysługujących uprawnień (świadczeń) podlegał rozwiązaniu z uwzględnieniem art. 41 ust. 2 ustawy o z.e.ż., wyrażającego zasadę, że emerytura zastępuje uposażenie. Zasadę tę naruszałoby przyznanie żołnierzowi uposażenia oraz emerytury wojskowej za ten sam okres. Z drugiej strony z przepisów działu VII ustawy o z.e.ż. (art. 48-50) wynika zasada ograniczenia zakresu zwrotu świadczeń nienależnych łączona z dążeniem do ochrony

osób, które pobierały nienależne świadczenia pieniężne bez swej winy. W tym kontekście należało zwrócić uwagę na okoliczności uzyskania przez zainteresowanego żołnierza wszystkich świadczeń należnych żołnierzowi za okres pobierania emerytury wojskowej. Z chwilą przyznania i pobrania zaległych należności żołnierza powstał problem respektowania zasady niełączenia uposażenia żołnierza z zaopatrzeniem emerytalnym. Żołnierz przyjmujący (wybierający) korzystniejsze dla niego uposażenie powinien w ramach tak uzyskanych środków pieniężnych uwzględniać, także w odniesieniu do emerytury wojskowej pobranej bez podstawy prawnej, zasadę eliminacji skutków nieważnego zwolnienia ze służby wojskowej.

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego na tle dwóch rozbieżnych wyroków stwierdził, iż istotne znaczenie i wpływ na rozstrzygnięcie rozbieżności ma ocena praktyki wpłacania uposażenia żołnierzowi przywróconemu do służby za cały czas zwolnienia, w sytuacji gdy pobierał on emeryturę. W ustawie z 30 czerwca 1970 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz.U. z 1997 r. Nr 10, poz. 55 ze zm.) nie uregulowano skutków stwierdzenia nieważności decyzji o zwolnieniu ze służby. Stwierdzenie nieważności decyzji nie pozwala na kwestionowanie faktu jej istnienia i działania w obrocie prawnym. W tym kontekście można byłoby, podobnie jak Sąd Najwyższy w sprawie III UK 53/07, stwierdzić, że uchyleniu nie podlegają skutki wywołane przez taką decyzję w zakresie materialnego prawa emerytalnego. Oznaczałoby to, że żołnierz ma prawo do emerytury wojskowej, a decyzja stwierdzająca nieważność zwolnienia prowadzi do pozbawienia tego uprawnienia dopiero od daty jej uprawnomocnienia się. Pojawiałoby się jednak pytanie o dopuszczalność wypłaty uposażenia za okres pobierania emerytury. *A contrario* do rozwiązania z art. 41 ust. 2 ustawy o z.e.ż. można byłoby przyjąć, że jeżeli uprawniony pobierał emeryturę, a uposażenie było od niej wyższe, to wówczas należałoby dopłacić stosowną różnicę do wypłaconej emerytury. Proponowana wykładnia mogłaby znaleźć zastosowanie, gdyby faktycznie stwierdzenie nieważności decyzji o zwolnieniu ze służby aktualizowało obowiązek wypłaty uposażenia za cały okres zwolnienia. Konieczne byłoby przyjęcie, że dochodzi do restytucji stosunku służbowego *ex tunc*. Tymczasem żaden z przepisów o obowiązku takim nie stanowi, stąd brak możliwości pobierania uposażenia można by ujmować jako szkodę powstałą wskutek wydania wadliwej decyzji o zwolnieniu i kompensować ją na zasadzie art. 160 k.p.a., a od 1 września 2004 r. na podstawie art. 417¹ § 2 k.c. Podobnie problem został rozwiązany przez ustawodawcę w stanie prawnym obowiązującym od 1 stycznia 2008 r. przez wprowadzenie od-

szkodowania w przypadku stwierdzenia nieważności decyzji o zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Przesłanką zagadnienia z art. 60 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym jest rozbieżność w wykładni prawa. Odmienne stanowiska w dwóch wyrokach leżących u podstaw przedstawionego zagadnienia różnią się w zastosowaniu prawa, lecz zasadniczo nie w jego wykładni. Nie ma w nich rozbieżności co do wykładni tego samego przepisu. Oba rozstrzygnięcia zgodnie przyjmowały niemożność żądania zwrotu emerytury na podstawie art. 48 ust. 1 ustawy o z.e.ż. Różni je jednak zakres dalszych podstaw i argumentacji prawnej. Wyrok w sprawie I UK 144/07 ujmuje je szerzej, gdyż po stwierdzeniu nieważności decyzji o zwolnieniu żołnierza zawodowego ze służby niejako *a priori* aprobuje restytucję stosunku służby wojskowej aż od zwolnienia i istnienie normy o wypłacie uposażenia za okres od zwolnienia. Przy takim założeniu faktyczna wypłata „uposażenia” mogła być stawiana w kolizji z emeryturą otrzymaną uprzednio za ten sam okres, gdyż nie można nie przyjąć, że za ten sam okres uprawniony żołnierz zawodowy ma prawo tylko do jednego świadczenia, czyli do emerytury albo do uposażenia (art. 1, art. 12 i art. 41 ust. 2 ustawy o z.e.ż.). Stanowiąca przedmiot zagadnienia rozbieżność dotyczy więc w głównej mierze stosowania prawa, czyli wyboru rozwiązania kolizji pobranej emerytury i zakładanego prawa do uposażenia za ten sam okres, a nie samej rozbieżności w wykładni prawa. Zagadnienie nie wskazuje co miałoby wiązać lub stanowić o braku łącznika pomiędzy stwierdzeniem nieważności decyzji o zwolnieniu żołnierza z zawodowej służby wojskowej i obowiązkiem zwrotu pobranej przez niego emerytury po zwolnieniu z tej służby.

2. Przedstawione zagadnienie kwestię zależności stwierdzenia nieważności decyzji o zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej i zwrotu emerytury stawia jako bezpośrednią. Stanowiska dwóch rozpatrywanych wyroków istnienie takiej zależności postrzegały odmiennie. Według pierwszego zależność taka nie występuje i nie uzasadnia zwrotu emerytury. Natomiast według drugiego zależność ta zachodzi i ma bezpośredni skutek, czyli, że w następstwie stwierdzenia nieważności decyzji o zwolnieniu oraz przywrócenia do służby i wypłaty uposażenia powstaje obowiązek zwrotu emerytury. Gdy pozostawić pierwsze stanowisko, które trzyma się reguły, że

w sprawie ubezpieczeniowej przedmiot rozstrzygania nie może iść dalej niż decyzja organu rentowego (Wojskowego Biura Emerytalnego), a ta niewątpliwie nie rozstrzygała ani o nieważności decyzji o zwolnieniu ze służby, ani o restytucji stosunku służby oraz uposażenia, czy też o uchyleniu pierwotnej decyzji o prawie do emerytury, to pozostaje do rozważenia drugie stanowisko. Dało to asumpt do pytania, czy stwierdzenie nieważności decyzji o zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej rodzi obowiązek zwrotu przez żołnierza emerytury pobranej po zwolnieniu ze służby. Pytanie jest jednoznaczne, stąd w odpowiedzi należałoby ocenić, czy taki skutek ma decyzja o nieważności, a ściślej czy istnieje norma prawna, która pozwalałaby to stwierdzić. Winna być to norma konkretna i wyraźna, gdyż chodziłoby o stwierdzenie zwrotu emerytury wypłaconej na podstawie decyzji o jej przyznaniu.

3. Bezpośrednim skutkiem stwierdzenia nieważności decyzji o zwolnieniu żołnierza zawodowego ze służby wojskowej jest tylko stwierdzenie nieważności tej decyzji. Stwierdzenie nieważności decyzji o zwolnieniu żołnierza zawodowego ze służby odnosi więc bezpośredni skutek tylko do niej samej. Postępowanie o stwierdzenie nieważności decyzji ograniczone jest tylko do ustalenia ściśle określonych wad decyzji (art. 156 i art. 158 k.p.a.). Inny jest zatem przedmiot pierwotnej decyzji o zwolnieniu żołnierza zawodowego ze służby i inny decyzji o stwierdzeniu nieważności tej decyzji. Postępowanie o stwierdzenie nieważności decyzji nie dotyczy praw lub obowiązków, o których rozstrzygnięto w decyzji pierwotnej (podstawowej). Postępowanie to dotyczy tylko samej decyzji jako wadliwego aktu administracyjnego. Bezpośredni skutek stwierdzenia nieważności decyzji polega na tym, że decyzja nie ma mocy obowiązującej od dnia jej wydania. Po takiej decyzji sprawa zwolnienia żołnierza z zawodowej służby wojskowej wraca do stadium, w jakim była przed wydaniem nieważnej decyzji. Dla rozpoznawanego zagadnienia istotne jest stwierdzenie, że skoro postępowanie o stwierdzenie nieważności decyzji ma za przedmiot tylko badanie kwalifikowanej wady decyzji, a nie jej przedmiotu głównego, to ze stwierdzenia nieważności decyzji o zwolnieniu żołnierza z zawodowej służby wojskowej nie wynika jakiegokolwiek rozstrzygnięcie w zakresie emerytury, którą żołnierz otrzymał z zaopatrzenia emerytalnego po zwolnieniu ze służby. Nie stanowi to przedmiotu decyzji stwierdzającej nieważność decyzji (rozkazu) o zwolnieniu ze służby. Już tylko takie spostrzeżenie uzasadniałoby negatywną odpowiedź na postawione pytanie.

4. Prawo żołnierza zawodowego do emerytury wojskowej nie zależy od tego, czy decyzja o zwolnieniu ze służby miała wadę z art. 156 § 1 k.p.a., powodującą

później stwierdzenie jej nieważności. Stwierdzenie nieważności decyzji w żadnej mierze nie podważa i nie daje podstaw do kwestionowania pierwotnej decyzji o przyznaniu żołnierzowi emerytury po zwolnieniu ze służby. Nie ma bowiem nieważności decyzji z mocy prawa. Emerytura była świadczeniem należnym przyznany po zwolnieniu ze służby na podstawie odrębnej decyzji o jej przyznaniu. Późniejsze stwierdzenie nieważności decyzji o zwolnieniu ze służby nie pozwala stwierdzić, że do tego momentu emerytura była wypłacana bez podstawy prawnej. To już wstępnie ukazuje odrębność (autonomiczność) stwierdzenia nieważności decyzji o zwolnieniu ze służby oraz zaopatrzenia emerytalnego żołnierza. Dla porządku należy jedynie podnieść, że emerytura wojskowa zależy tylko od posiadania okresu służby (15 lat) i niepozostawania w służbie, czyli zwolnienia z niej (art. 12 ustawy o z.e.ż.). Ważne jest więc zwrócenie uwagi, że emerytura wojskowa zależy od samego zwolnienia ze służby, a nie od tego czy decyzja o zwolnieniu ze służby była prawidłowa (tu należy przyjąć, że zagadnienie pomija decyzje bezwzględnie nieważne). Zależność emerytury wojskowej od służby jest więc tylko taka, że prawo do emerytury warunkuje wymagany minimalny okres służby i zwolnienie z niej. Po zwolnieniu ze służby prawo do emerytury oparte jest na samodzielnej decyzji emerytalnej. Wcześniej inny organ i inną decyzją zwalnia ze służby. Zwolnienie to jako poprzedzające i warunkujące prawo do emerytury wojskowej przybiera dla tego ostatniego głównie znaczenie faktyczne, gdyż kończy pozostawanie w służbie i uruchamia zaopatrzenie emerytalne. Wadliwość decyzji o zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej z przyczyn wskazanych w art. 156 § 1 k.p.a. nie stanowi negatywnej przesłanki prawa do emerytury wojskowej (art. 12 ustawy o z.e.ż.). Decyzja o zwolnieniu żołnierza ze służby, nawet jeśli posiada wady wyliczone w art. 156 § 1 k.p.a., istnieje prawnie i odnosi się do niej domniemanie ważności. Podlega zatem wykonaniu i wywołuje skutki prawne, również w zakresie materialnego prawa emerytalnego.

5. Autonomiczność zaopatrzenia emerytalnego żołnierza zawodowego zwolnionego z zawodowej służby wojskowej wyraża się również w ograniczeniu podstaw zwrotu świadczeń emerytalnych. Nie są one zbudowane na zwykłym dla systemu cywilnego żądaniu zwrotu świadczenia otrzymanego bez podstawy prawnej (art. 405 i nast. k.c.). System zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych podstawę prawną zwrotu świadczenia ujmuje tylko w art. 48 ust. 1 ustawy o z.e.ż. Zgodnie z nim „osoby, które pobierały świadczenia pieniężne pomimo istnienia okoliczności powodujących ustanie albo zawieszenie prawa do świadczeń albo ograniczenie ich

wysokości, są obowiązane do zwrotu nienależnych im świadczeń, jeżeli były pouczono w formie pisemnej przez organ emerytalny o obowiązku zawiadomienia o tych okolicznościach”. Ustanie i zawieszenie prawa do świadczeń oraz zmniejszanie ich wysokości uregulowane zostało w dziale V ustawy o z.e.ż. (art. 38 i nast.). Prawo do emerytury ustaje, gdy przestanie istnieć którykolwiek z warunków wymaganych do uzyskania prawa do świadczeń albo w razie śmierci osoby uprawnionej. Ulega zawieszeniu w razie ponownego powołania emeryta do zawodowej służby wojskowej. Prawo do emerytury może ulec zawieszeniu również na wniosek emeryta. W razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego emerytura ulega zawieszeniu na zasadach określonych w przepisach ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Do czasu stwierdzenia nieważności decyzji o zwolnieniu żołnierza z zawodowej służby wojskowej nie zachodzi żadna z okoliczności wymienionych w art. 48 ust. 1 ustawy o z.e.ż., albowiem nie ma w szczególności podstaw do stwierdzenia, że odpadł ten z warunków uprawniających do emerytury, którym jest zwolnienie ze służby wojskowej, skoro do tej chwili decyzja o zwolnieniu z takiej służby określała stan prawny.

6. Przepis art. 41 ust. 2 ustawy o z.e.ż. - uznany za kluczowy w wyroku kasacyjnym, wskazującym na obowiązek zwrotu - nie dotyczy zwrotu świadczeń nienależnych (pobranej emerytury) i dlatego nie mógł być przyjmowany jako podstawa prawna rozstrzygnięcia. Zgodnie z nim emerytury lub renty inwalidzkiej oraz dodatków nie wypłaca się za okres, za który żołnierz otrzymał uposażenie przewidziane w przepisach o uposażeniu żołnierzy, chyba że emerytura lub renta inwalidzka byłaby korzystniejsza. W tym przypadku organ emerytalny potrąca z należnej emerytury lub renty inwalidzkiej oraz dodatków kwoty wypłacone z tytułu uposażenia lub świadczenia pieniężnego przysługującego po zwolnieniu ze służby. Przepis art. 41 ust. 2 reguluje jedną z zasad wypłaty świadczeń i taka jest tylko jego funkcja, co wyraźnie wynika z jego treści oraz systematyki działu VI ustawy o z.e.ż., w którym się znajduje. Skoro w przepisie art. 48 ust. 1 zamyka się cała podstawa prawna zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, to konsekwentnie nie może stanowić jej przepis art. 41 ust. 2. Wniosek taki jasno wynika z wykładni gramatycznej i systemowej, inne wszak (celowościowa czy - jak się wydaje - przyjęta w drugim rozstrzygnięciu - słusnościowa) są wyraźnie z nimi sprzeczne. Regulacja zawarta w art. 41 ust. 2 pełni tylko rolę wtórną do szczególnego rozwiązania przyjętego dla żołnierzy zawodowych o

wypłacie uposażenia jeszcze przez określony czas po zwolnieniu (art. 18 ust. 1 pkt 1 ustawy z 17 grudnia 1974 r. o uposażeniu żołnierzy, jednolity tekst: Dz.U. z 1992 r. Nr 5, poz. 18 ze zm.; art. 95 pkt 1 ustawy z 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych, jednolity tekst: Dz.U. z 2008 r. Nr 141, poz. 892).

7. Wynikające z przedstawionego zagadnienia założenie o możliwym bezpośrednim skutku stwierdzenia nieważności decyzji o zwolnieniu żołnierza zawodowego ze służby co do obowiązku zwrotu pobranej przez niego emerytury po zwolnieniu ze służby nie jest uprawnione. Obowiązek taki nie jest w ogóle przedmiotem tej decyzji. Decyzja o nieważności decyzji o zwolnieniu ze służby nie dotyczy też w ogóle jej skutków pośrednich. Jeżeli wystąpią, to podlegają odrębnej ocenie oraz regulacji prawnej właściwej dla zdarzenia lub stosunku prawnego, których dotyczą. Dla rozważanego zagadnienia ważne jest więc stwierdzenie, że nie ma normy prawnej stanowiącej, iż stwierdzenie nieważności decyzji o zwolnieniu żołnierza z zawodowej służby wojskowej rodzi obowiązek zwrotu emerytury wypłaconej po zwolnieniu ze służby. Jedyną regulację odnośnie do zwrotu nienależnego świadczenia z wojskowego zaopatrzenia emerytalnego stanowi art. 48 ustawy o z.e.ż. Decyzja o stwierdzeniu nieważności decyzji o zwolnieniu ze służby nie uchyla skutków wywołanych przez uznaną za nieważną decyzję w zakresie materialnego prawa emerytalnego i stąd nie ma żadnego wpływu na możliwość uznania emerytury wojskowej wypłaconej żołnierzowi po zwolnieniu go ze służby mocą tej decyzji za świadczenie nienależne w rozumieniu art. 48 ust. 1 ustawy o z.e.ż.

8. Z uwagi na opisaną powyżej autonomię zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych, w pełni zaakceptować należy pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w sprawie III UK 53/07, że ocena praktyki przyjmowania przez organy wojskowe „pełnej reaktywacji” statusu żołnierza zawodowego w następstwie stwierdzenia nieważności decyzji zwolnienia ze służby, obejmującej również wypłatę uposażenia za cały czas zwolnienia, wykracza poza przedmiot sprawy z ubezpieczenia społecznego - zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych. Stosunki służbowe żołnierzy zawodowych są stosunkami administracyjnoprawnymi i rozstrzyganie o nich nie należy do drogi sądowej (art. 1 i art. 2 k.p.c.). Właściwość postępowania administracyjnego została wyraźnie zaznaczona w ustawie z 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (art. 8).

Nie jest natomiast wykluczona droga sądowa przed sądem powszechnym co do roszczeń odszkodowawczych za szkodę wynikającą ze stwierdzenia nieważności

decyzji o zwolnieniu ze służby (art. 160 k.p.a. przed 1 września 2004 r. i według zasad ogólnych prawa cywilnego). Takie odszkodowanie nie stanowi jednak uposażenia żołnierza zawodowego, które na gruncie ustawy o z.e.ż. pozostawałoby w kolizji z emeryturą.

Z powyższych motywów na postawione pytanie udzielono odpowiedzi negatywnej o treści ujętej w uchwale.

=====